

ויקהל

בימי שני וחמישי, כאשר מוציאים ס"ת לקריאת התורה, יש בדרך כלל מי שיגש לקרא, גם אם אינו בעל קורא קבוע היודע את כל הטעמים, לפחות יודע את העברי בקריאה נכונה.

אך בהגיע פרשת ויקהל, זה קצת יותר מורכב, כי יש בקריאה קצרה זו, מעל ארבעים פעמים המילה 'את', כאשר חלקם זה עם סגול וחלקם עם צירי.

הסימן לזה הוא: כשיש טעם נגינה על המילה, כתוב עם צירי וכאשר אין עליה טעם זה סגול.

הרי שבשבוע זה, כדי להגות את המילים נכון, צריך לדעת את הטעמים ולכן רק מקצוען יכול לקרא השבוע, מבלי לצאת עם גערות מכל כיוון.

דבר זה נרמז באידיש ובלשון הקודש במילה 'ויקהל': באידיש, ר"ת: וויפול יידן קענען היינט ליינען? ובלשון הקודש: וכמה יהודים קוראים היום להדיא?

ד' פרשיות וד' כוסות

איתא בירושלמי מגילה פ"ג שד' הפרשיות 'שקלים, זכור, פרה והחודש' הם כנגד ד' כוסות שבבילי הסדר. וכשם שאסור להפסיק בין הכוס השלישי לרביעי, כך אסור להפסיק בין פרה להחודש.

ונראה לבאר דבריהם, כי ד' הכוסות הם כנגד הפסוקים 'והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי' וזה משתלב היטב בד' הפרשיות, הפרשה הראשונה 'שקלים' היא כנגד הכוס הראשון 'והוצאתי', כי כסף הוא דבר הניתן להוצאה, והשקלים נתרמו להוצאות ביהמ"ק.

הפרשה השנייה 'זכור' היא כנגד כוס שני 'והצלתי', שזה כנגד גזירת המן - עמלק נכדו של עשו, וכן מרדכי אמר לאסתר 'רווח והצלה יעמוד ליהודים', וכבר ביקש יעקב אבינו על כך באומרו: 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' וידוע מספ"ק כי המ"ן ר"ת הצילני נא מיד.

ואני מוסיף כי זה גם ס"ת אי"ד, שפירושו יהודי, שאנו מתחננים להינצל מצפרני המן ולהישאר יהודי.

הפרשה השלישית פרה-טהרה היא כנגד כוס שלישי וגאלתי, כי הגאולה תלויה בטהרה כמו שמצינו בגלות מצרים שכאשר הגיעו למ"ט שערי טומאה נגאלו ובאו לשערי קדושה וכן לעתיד לבא, 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים' (מים מטהרים), 'וטהרו הארץ' וכו'.

הפרשה הרביעית היא 'החודש' כנגד כוס רביעי 'ולקחתי' ככתוב 'משכו וקחו לכם'. וכן כל חג הפסח עד שבועות הוא ענין של 'ולקחתי אתכם לי לעם' שהרי על התורה נאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם'.

לא תבערו אש

פירש"י 'יש מרבתינו אומרים הבערה ללאו יצאת ויש אומרים לחלק יצאת'. בדומה לזה מצאנו בפר' נח עה"פ 'תמים היה בדורותיו' פירש"י 'יש מרבתינו דורשים לשבח ויש שדורשים לגנאי' ובספ"ק דייקו שרש"י כתב המילה 'רבתינו' על הדורשים לשבח, משא"כ לגנאי לא צירף רש"י את המילה 'רבתינו'.

עפ"י זה אפשר לפרש גם בענייננו: הבערה הוא ענין של מחלוקת שמבעיר אש, ויש ב' סוגי מחלוקת, יש מחלוקת לשם שמים שעניינו לומר 'לאו' למהרסי הדת ומחריבי התורה, וזהו 'יש מרבתינו אומרים הבערה ללאו יצאת' ועל הבערה כזאת כתב רש"י 'רבתינו', אך יש מחלוקת שכל כולה חרחור ריב, כגון ענין הלכתי שיש רבנים נוטים לכאן ויש נוטים לכאן, והעסקנים דוחפים את אפם ומבעירים מחלוקת על לא דבר (שהרי ב"ש וב"ה היו בידידות למרות המחלוקות ההלכתיות ביניהם), ועל הבערה כזאת אומר רש"י ויש אומרים לחלק יצאת, לשון מחלוקת, בזה רבתינו אינם קשורים. (עיין בספר 'צמח צדק' מאמר 'לא תבערו אש' שביאר שנסוב על לא להבעיר מחלוקת).

אבני שהם

בפרשת תרומה, כאשר נצטווה משה על הקמת המשכן נאמר לו 'אבני שהם' וטעמו בזקף גדול, אך בפרשתנו, כאשר מסופר מה שנדבו למלאכת המשכן, כתיב 'ואבני שהם', וטעמו בזקף קטן.

וזה רמז להא דאיתא במדרש במדבר רבה י"ב ט"ז עה"פ: 'ויקריבו נשיאי ישראל' - למה נזדרזו הנשיאים לבא ולהקריב תחלה, ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא 'אבני שוהם' ואבני מלואים' באחרונה? לפי שבשעה שאמר משה כל נדיב לב, יביאו תרומת ה' למלאכת המשכן ולא אמר לנשיאים, היה רע בעיניהם על שלא אמר להם להביא. אמרו: יביאו העם מה שיביאו ומה שיחסרו נמלא אנחנו. שמחו כל ישראל במלאכת המשכן, והביאו בשמחה כל נדבה ובזריזות. ראה מה כתיב שמות לה ויבאו האנשים על הנשים, שהיו דוחקות זה על זה ובאים אנשים ונשים בערבוביא, ולשני בקרים הביאו כל הנדבה, שנאמר: והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר וכתוב: והמלאכה היתה דים וגו', לאחר שני הימים בקשו הנשיאים להביא נדבתם ולא יכלו, שכבר צוה משה: ויעבירו קול במחנה וגו', והיו הנשיאים מצירים על שלא זכו בנדבת המשכן, וכו'.

וזה מרומז בטעמי המקרא של המילים 'אבני שהם' שנתנדב ע"י הנשיאים, שכאשר ציוה ה' על התרומה

כי ע"י שמירת הפה כדבעי, הן בדיבור והן במאכל, ניתן להתקדש ולהתעלות וחלילה להיפך, ע"י ניוול פה ולשה"ר ומאכלות אסורות אפשר להתדרדר לשאול תחתית וכבר אמרו: מות וחיים ביד הלשון.

אכן, המילה **טמא** היא אותיות: **מ"ט א**, דהיינו גם אם האדם הגיע למ"ט שערי טומאה, עליו להיזהר בא' האחרון שנותר שלא להיכנס לשער הנ' וע"י הרצון והפתח הקטן מצידו, יוכל לחזור ולהתקדש.

אבי ואחי הבכור זכרוננו לברכה

השבוע כ"ד אדר הוא יום היארצייט הכ"ג של אבי מורי רבי **בן ציון ב"ר גרשון אביגדור ז"ל** ובו ביום גם היארצייט של אחי הבכור הבלתי נשכח הרב **אברהם ב"ר בן ציון ז"ל** קלצקין. ולרגל היארצייט אספר קצת עובדות מאבי ז"ל

משלוח מנות ללא חשש

דלת מול דלת ביתנו התגורר ראש ישיבת בריסק הגאון רבי יוסף דוב (ר' בערל) סאלאווייצק זצ"ל וביתו שקק חיים ואף היה מוסר שיעורים בביתו.

בביתנו היה מכשיר טלפון (מחוגה) וזה היה דבר נדיר, אני עדיין זוכר את מספר הטלפון בן 5 הספרות 53073, בבית הרב לא היה טלפון כמו לרוב הבתים, אמנם היה טלפון ציבורי ממש מחוץ לביתנו, אך זה היה טוב לשיחות יוצאות, היינו, למי שרוצה להתקשר למישהו אחר, היה משחיל אסימון ומחייג, אך לא לשיחות נכנסות.

מסיבה זו, הטלפון בביתנו שימש את כל השכונה. והרבה פעמים היו מתקשרים אלינו לבשר לשכן פלוני שנולד נכד ועוד כהנה.

כאשר הגיע פעם שיחה דחופה וקראו לר' יושע בער והוא הגיע אל ביתנו, החליט אבא ז"ל שאין זה כבוד התורה שהגאון יטריח עצמו וקנה חוט ארוך של כמאה מטר ומשך כבל מהסלון שלו עד לקצה השני של הבית והתקין שקע לטלפון עד סמוך לדלת בית הרב וכאשר הגיע טלפון עברור, משכנו את הטלפון אל תוך בית הרב ושם שוחח ושמע אבא כי בארה"ב הומצא שפופרת של טלפון ללא חוט, ביקש ממישהו שייבא לא אחד כזה, למרות שהמחיר היה יקר, כדי שיוכל לכבד עוד יותר את הרב ע"י הבאת השפופרת ללא משיכת חוט ובמהירות.

שנה אחת בפורים, הביא אבי להרב כמשלוח מנות, **בקבוק דלק** והסביר לרב את הרעיון שבדבר, חששתי להביא דבר מאכל כי ידוע שהבריסקער'ס מדקדקים בענין ערלה ומעשרות וכו', לכן הבאתי דלק, שזה יהיה שימושי לתנור חימום וללוקס (שהשתמשו בזה לחשמל כשר לשבת) וללא כל חשש.

הרב צחק ונהנה מאוד מהרעיון המקורי והמשעשע.

נאמר 'בזקף גדול' כיאה לאנשים גדולים וחשובים, אך כאשר נתעצלו בזה הפך להיות 'זקף קטן'. ע"כ שמעתי והוספתי לזה, כי הגימ' במ"ק של 'קטן' הוא 15, והגי' במס' קטן של 'גדול' הוא 16, ללמדך, כי הפרש קל יכול להיות ההבדל בין 'קטן' ל'גדול'.

ארון כפורת ושולחן

לגבי עשיית הארון (גם בפר' תרומה וגם בפר' ויקהל) נאמר: **'אֲמַתֶּיִם וְחֹצֵי אֶרְכּוֹ'** וטעמי המקרא הם 'קדמא ואזלא', אך לגבי 'כפורת' שזה כיסוי הארון נאמר: **'אֲמַתֶּיִם וְחֹצֵי אֶרְכּוֹ'** וכן לגבי ה'שולחן' נאמר: **'אֲמַתֶּיִם אֶרְכּוֹ וְאִמָּה רַחֲבָה'** שטעמו הוא פשטא זקף קטן, ויש לבאר ההבדל טעמיהם.

ואולי יש בזה רמז, כי הארון כידוע, מרמז על תורה, ולגבי תורה יש לחזר ולחפש אחר מקום שליבו חפץ ולגלות למקום תורה, וזה מרמז ב'**קדמא ואזלא**' שתרגומו קום ולך, ו'**רביעי'** מרמז על ד' פעמים מינימום שיש לחזור על הנלמד כדאיתא בליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה קי"ח סגולה לזכור הלימוד על ידי שחוזרים עליו ד' פעמים, וכן הורה בעל ה'קהלות יעקב' כי יש לחזור לפחות ד' פעמים.

משא"כ לגבי כפורת שזה מכסה את הארון, שזה מרמז על תומכי תורה וכן השולחן שמרמז על עשירות וצדקה, שם הטעמים הם פשטא זקף קטון, לרמז כי התורם יעשה זאת בפשטות ויכבד ויתן הרגשה טובה למקבל ועי"כ יזקוף אותו ואת מצב רוחו.

לחזור ד' פעמים

מה שהובא לעיל כי יש לחזור ד' פעמים, יתכן כי המקור לכך הם דברי הגמ' עירובין נד ומובא ברש"י סוף פר' כי תשא, שכל דבר שלמד משה מפי הגבורה חזר עליה ד' פעמים, אחת בפני אהרן, שנית לפני בני אהרן, שלישית לפני הזקנים ורביעית לפני כל עם ישראל.

פרשת פרה

פרשת פרה נסובה בענין טומאה וטהרה, ועליה נאמר 'מטמא טהורים ומטהר טמאים', הרי שבמקרה זה יש קשר סמוי בין שני המצבים.

זאת ועוד, דבר והיפוכו מתחיל לרוב באותיות שונים, כן לא, אור חושך, שמים ארץ וכדו', אך כאן באופן נדיר שניהם מתחילים באותה האות 'טמא טהור'

האות ט' אם תהפכנו על צידו, יהפוך לאות פ, וכבר דרשו צדיקים על הפסוק בפרשת פרה: וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא.

הגליון מוקדש לעילוי נשמות אבי ובנו בכור

לעילוי נשמת אבי מורי מיקירי ירושלים הרב **בן ציון ב"ר גרשון אביגדור ז"ל קלצקין** נלב"ע כ"ד אדר תשס"ב ולעילוי נשמת בנו בכור משמח את הבריות ומקרבן, אחי הרב **אברהם ב"ר בן ציון ז"ל קלצקין** נלב"ע כ"ד אדר תשע"ט. ת.נ.צ.ב.ה. המעוניין לקבל הגליון באימייל יכתוב לכתובת דלהלן: maadoney@gmail.com